

רבא אמר: אם אשתו נדה היא — תבא עליו
ברכה, שמשמרן מאיסור.

ודוחה הגמרא את דברי רבא.

ולא היא! דעד האידנא — מאן נטריה [וכי
עד עכשיו מי שמרן מאיסור], נמצא שלא
הועיל דבר בשמירתו?!

ההוא מבואה [מבוי] דהוה דייר ביה לחמן
[ויש גורסים: חמן] בר ריסתק [נכרי שכך
שמן].

אמרו ליה הישראלים שהיו דרים עמו
במבוי: אוגר לן רשותך! בקשוהו להשכיר
להם רשותו, שלא יאסור עליהם בשבת!

לא אוגר להו. לא רצה להשכיר להם.

אתו, באו, אמרו ליה, וסיפרו זאת לאביי.

אמר להו אביי: זילו, לכו, ובטילו רשותיכו
לגבי אחד מבני המבוי, והוה ליה יחיד
במקום נכרי.

ויחיד במקום נכרי — לא אסר, וכרבי
אליעזר בן יעקב בריש פירקין, דבעינן שני
ישראלים.

אמנם, לא הועילה להם ביטול רשותם, אלא
לטלטל כלים מבית זה שנתבטל לו —
למבוי, וכן לטלטל במבוי כלים ששבתו

בתוך המבוי [שאסור, בלי שתופי
מבואות].⁽⁹⁾

אמרו תמהו ליה לאביי: מידי הוא טעמא
הרי הטעם שאחד במקום נכרי מותר, אינו
אלא משום דלא שכיח דיירי ישראל אחד
עם הנכרי, היות שחושש היחיד על חייו
מפני הנכרי. ואילו הכא, שהם רבים הא
קדיירי, שכיח שדיירי, וכיצד יועיל להם
ביטול הרשות?!

אמר להו אביי: השתא נמי לא שכיחא הוא.
דכל בטולי רשותיהו גבי חד — מילתא
דלא שכיחא הוא.

ומילתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן.⁽¹⁰⁾

אזל רב הונא בריה דרב יהושע, אמרה
לשמעתא דאביי — דסגי בביטול רשות
לגבי חד — קמיה דרבא.

אמר ליה רבא:

אם כן, ביטלת תורת עירוב מאותו מבוי. א-20

שהרי הרואים, רואים אותם חלוקים בדירין,
וסבורים שלא ביטלו כולם רשותם אצל
אחד, ומוציאין ומטלטלין שם בלא עירוב
— מאירי.

אמר ליה [ר"ח]: דמערבי עירוב חצירות, אף
על גב דלא מהני.

וראה עוד בגאון יעקב.

ובמלחמת העי תיקן דבר זה.

10. וכתב הריטב"א לקמן סה ב, דאף על גב
דבמנותין איתא דלרבי אליעזר בן יעקב בעינן
שנים "אוסרין זה על זה", והכא שביטל רשותו
הרי "אין אוסרין זה על זה". ותיפוק ליה דמותר
גם בלי הטעם דמילתא דלא שכיחא היא?

9. אבל אסור למבטלין לטלטל מבית המבטלין
למבוי, כיון שלא נשתתפו אלא ביטלו רשותם,
רש"י.

וכתב המאירי: העצה היתה, שכאשר יצטרך
כל אחד מהם להוציא — יבטלו לו רשותם.

אמר ליה רבא: **יאמרו, עירוב מועיל במקום נכרי!**

אמר ליה: **דמכרוזינן**: הווי יודעים שאין עירובנו מועיל כלום, ואין אנו מוציאים מחצרותינו למבוי. ומה שאנו מטלטלין בתוכו מפני שרשות היחיד היא, ולא מפני העירוב, רש"י.⁽¹¹⁾

אמר ליה רבא: וכי מועיל הך **אכרזתא לדרדקי** [לדורות הבאים], שעכשיו ילדים הם? ! והרי יראו אותם מטלטלין כאן, והם לא שמעו בהכרזה.

אלא אמר רבא: ליזיל חד מינייהו [מבני המבוי], ליקרב ליה [לעכו"ם] **ולשאול מינה דוכתא** [וישאל מן העכו"ם מקום בחצירן], **ולינה ביה** [הישראל] **מיד, ונמצא שדר** הישראל בחצר הנכרי. והוה ליה אותו הישראל על ידי כך **כשכירו** [לעבודת כל השנה] של נכרי, ולקיטו [השכור עמו לימות הקציר והקטיף] של נכרי.

ואמר רב יהודה אמר שמואל: אפילו שכירו של נכרי, ואפילו לקיטו של נכרי, אם ישראל הוא — נותן עירובו עם בני החצר או המבוי, ודיו, ושוב אין צריך לשכור מן הנכרי.

אמר בעי ליה אבוי לרב יוסף:

ישראל שיש לו בביתו שכירים ולקיטים הדרים בביתו בחדרים המיוחדים לכל אחד

בפני עצמו, אין הם אוסרים על בני החצר או המבוי, מפני שאין דירתם מיוחדת להם. שהישראל יש לו רשות בהם, ויכול לסלק משם [משנה ברורה שפ"ב—נ"ג]. אבל בלאו הכי, אוסרים.

ומיבעי ליה: **הוי שם בבית העכו"ם שלא השכיר רשותו חמשה שכיריו וחמשה לקיטיו** ישראלים [ואמרינן כי ישראל שהוא שכיר ולקיט של עכו"ם נותן עירובו עמהם, ודיו], ויכול העכו"ם לסלק משם [ואילו הם היו שכיריו ולקיטיו של ישראל הם אינם אוסרים] — **מהו שיאסרו אותם ישראלים כהם דרים אצל עכו"ם, ולא יהיה מותר לטלטל עד שיתנו כל החמשה עירובן?**

מי אמרינן: כי היכי דשווינהו חכמים לשכיר ולקיט כבעלים, להקל ולתת עירוב כשאינ הנכרי משכיר, הווי נמי בעלים להחמיר.

או דילמא רק לקולא שווינהו רבנן כבעלים, אבל לחומרא לא, אלא כל בעירובין להקל?

אמר תמה ליה רב יוסף לאב"י: אם אמרו שכירו ולקיטו להקל וליתן עירוב במקום נכרי, יאמרו שכירו ולקיטו להחמיר, שיתחייבו כולן ליתן עירוב?!

גופא: אמר רב יהודה אמר שמואל: אפילו שכירו ואפילו לקיטו נותן עירובו, ודיו.

אמר רב נחמן: כמה מעליא הא שמעתא דשמואל!

וראה שם גם בשפת אמת.

11. והמאירי כתב: נכריז שביטלו כולם רשותם אצל אחד.

הך סוגיא [דלא כהסוגיא לקמן סה ב] סברה, דלאו דוקא "אוסרין זה על זה", ראה שם. ובגאון יעקב כתב שם, דכל היכא דאוסרין זה על זה בלא ביטול, "אוסרין זה על זה" מיקרי,

אבל על הא דאמר רב יהודה אמר שמואל:
שתה רביעית יין אל יורה!

אמר רב נחמן: לא מעליא הא שמעתא!

דהא אנא, כל כמה דלא שתינא רביעתא
דהמרא [רביעית יין], לא צילא דעתאי [אין
דעתי צלולה].

אמר ליה רבא לרב נחמן: מאי טעמא אמר
מר הכי, ששמועה זו מעליא ונאה, ושמועה
זו לא.

והרי האמר רבי אחא בר חנינא: מאי דכתיב
"ורועה זונות [מלא כתיב, שלא ככל המקרא
— רש"י במשל"ן] יאבד הון?"

לומר לך: כל האומר: שמועה זו נאה [זונות:
"זו נאה"], ואדענה, ואעסוק בה כדי
שתקיים בידי. ושמועה זו אינה נאה —
מאבד הונה של תורה! (12)

אמר ליה רב נחמן לרבא: הדרי בי [חוזרני
בי]. כלומר: לא אוסיף עוד לומר כן. (13)

אמר רבה בר רב הונא: שתוי אל יתפלל.
ואם התפלל, תפלתו תפלה.

שיכור אל יתפלל, ואם התפלל תפלתו
תועבה!

היכי דמי שתוי, והיכי דמי שיכור?

ומפרשין: כי הא דרבי אבא בר שומני, ורב
מנשיא בר ירמיה מדיפתי, הוו קא מיפטרי
מהדרי אמעברא דנהר יופטי [נפטרים היו זה
מזה, על גשר הנהר יופטי], אמרו זה לזה:
כל חד מינו, לימא מילתא דלא שמיע
לחבריה [יאמר כל אחד דבר שלא שמע
חבירו]. משום דאמר מרי בר בריה דרב
הונא בריה דרבי ירמיה בר אבא: לא יפטר
אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך
כך זוכרו.

פתח חד ואמר: היכי דמי שתוי, והיכי דמי
שיכור?

שתוי: כל שיכול לדבר לפני המלך.

שיכור: כל שאינו יכול לדבר לפני המלך.

פתח אידך ואמר: המחזיק בנכסי הגר —
שדבר תימא הוא, ותוהים בו אנשים לפי
שבא לו בלי יגיעה, ושולט בו עין הרע,
ולפיכך אין מתקיימין אלא על ידי מצוה —
מה יעשה ויתקיימו בידו?

יקח בהן ספר תורה במקצתם, ובשכר זה
יתקיימו האחרים בידו.

אמר רב שישת: אפילו

בעל בנכסי אשתו צריך לעשות בהן איזה ב-טו
מצוה כדי שיתקיימו בידו, שאף בזה תוהין
האנשים, ושלטא ביה עינא בישא.

כתב: שרב נחמן לא היה חולק על שמועה
ששמע, דאם כן לא יוכל שום אדם לחלוק על
שום שמועה, והרי כל הש"ס מלא מפלוגתות
תנאים ואמוראים. אלא כוונת רב נחמן היתה
ששמועה זו אינה מובנת לו, וזהו שהקשה לו
מקרא ד"רועה זונות", שמה שידוע שכך הוא,

12. כתב בשפת אמת: נראה הפירוש, שהולך רק
אחר דעתו ומלשון "אשר אתם זונים אחריהם",
וצריך האדם לבטל דעתו לגזירת השם יתברך,
ועל ידי זה זוכין להבין באמת הטעם.

13. ראה מה שכתבו התוספות. ובשפת אמת